

הרפואה במקרא ובתלמוד, ד"ר יצחק וילויס (פרייס). תרגום מגרמנית: אורי וירצבורגר. ירושלים, מאגנס, תשע"ב. לב+990 עמ'. (02-6586659)

לפני מעט יותר ממאה שנים, בשנת תרע"א, הוציא לאור בברלין הרופא ד"ר יצחק פרייס את ספרו הגדול בגרמנית, עבודת חייו: *Biblisch-talmudische Medizin* – 'רפואה תנ"כית' תלמודית'. למרות שפתו הגרמנית היה זה ספר ללא תחליף, וכל מי שעסק במחקר היסטוריה הלכתי שנגע ברפואה בימי הקדמונים, מאז ועד דורנו, חייב היה להשתמש בו. מחברו ז"ל ליקט וסידר בצורה יסודית ב־19 פרקים את כל ענייני הרפואה המוזכרים בכל ספרות חז"ל, מתיאור ענייניהם של הרופאים ובעלי המקצועות הפרה־רפואיים האחרים ומקומו דם, מיילדת ועוד, עבור לאברי הגוף השונים ופועלתם ומחלותיהם, דרכי הטיפול במחלות ופצעים, ענייני ברית מילה, הפרעות נפשיות, נשים ולידה, מיתה וקבורה, תזונה ועוד, לא נותרה אבן שלא נהפכה ולא מקור שלא הוזכר ופרש וסודר. ד"ר פרייס, שנולד למשפחה יהודית שהתגוררה יחידה בעיירה קטנה בצפון גרמניה, זכה בילדותו ונעורו לחינוך תורני מינימלי, אך בשנות לימודיו באוניברסיטה בברלין הסתופף בכל רגע פנוי בבית המדרש לרבנים בראשות הגר"ע הילסדהיימר זצ"ל, ובחריצותו ובכישורונותיו זכה לשני כתרים – הוא נחשב לרופא מצטיין, וגם הרחיב במהירות את כמות ואיכות ידיעותיו

בהלכה ובספרות חז"ל והפסיקים, במקביל לידע מקיף ברפואה ובהיסטוריה הרפואית. לאחר שפרסם מספר מאמרים בענייני רפואה ויהדות שיעשו רושם רב, החליט לחבר חיבור מקיף שיכיל את כל החומר הכלול תחת הכותרת 'הרפואה במקרא ובתלמוד', תוך ציון שיטתי למקבילות בין מקורות חז"ל לכתבי הרפואה העתיקים היווניים והלטיניים. את כל העבודה הענקית הזו עשה בשעות שנתו לו אחרי עבודתו כרופא, ואחרי לימוד התורה היומי שלו. הוא הספיק לפרסם את הספר הגדול הזה בגרמנית עוד לפני שהגיע לגיל חמישים, אך נפטר שנתיים מאוחר יותר. שנים רבות שימש הספר את החוקרים במקורו הגרמני, בשנת תשל"ח הוא יצא לאור באנגלית, ורק עתה זכה לצאת לאור בלשון הקודש. המתרגם והעורך מר אורי וירצבורגר עסק רוב שנותיו בפיתוח המשק והתעשייה הישראלים בדרגות הבכירות ביותר, ולא הייתה לו שום תוכנית להוציא לאור ספר תורני־הלכתי. אך לפני כמה שנים, בעידודה של אשתו ז"ל שהייתה נכדתו של פרייס, החלו שניהם (ואחר פטירתה המשיך הוא לבדו) לתרגם ולערוך ולסדר את הספר הגדול הזה, כדי להנגיש אותו לכל הרבים המתעניינים ברפואה והלכה. בשלב מסוים הוא חבר להוצאת 'מאגנס' של האוניברסיטה העברית, והתוצאה ראויה לכל שבת: למעלה מאלף עמודים גדושים, מסודרים, מוערים, עם מבואות מאירים ומפתחות מפורטים. המתרגם נטל על עצמו הרבה יותר מאשר עבודת תרגום – הוא ביצע למעשה, בעזרת חתנו הרב איתן אנסבכר וכמה מבני משפחתו, עבודת עריכה מקיפה, השלים הערות והעיר על שיבושים, מצא מקורות והוסיף הוספות. מובן מאליו שהרפואה המודרנית שונה בהרבה מהרפואה בזמן העתיק, אך הנגשת מקורות חז"ל והסברתם מהווה תרומה גדולה להבנת ולהכרת סוגיות שלמות שעסקו בהן קדמונינו, ולעיתים נשווה להיות לכך גם נפקא־מינה מעשית בזמן הזה. יישר כוחו של העורך והמתרגם על עבודת המופת שלו, שהשיבה למנושה את הספר החשוב הזה 'הביתה'.